

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Buiucani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Buiucani

Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 200,
Republica Moldova
MD-2004
e-mail: jbu@justice.md

Chișinău, Ștefan cel Mare 200 street
Republic of Moldova
MD-2004
e-mail: jbu@justice.md

Dosar nr. 4-2304/2022

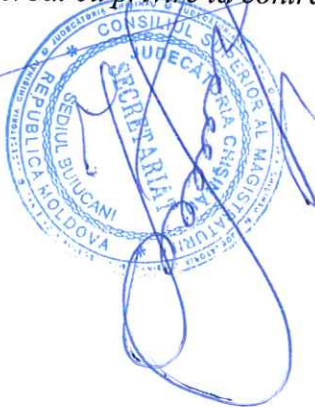
Către Curtea Constituțională,
Mun. Chișinău, Strada Alexandru Lăpușeanu 28.

Prin prezenta, vă expediem conform competenței, materialele dosarului contravențional în privința lui Dvornic Veaceslav, învinuit în baza art.78/1 CC, pentru examinarea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.78/1 din Codul contravențional, în baza Încheierii din 10.02.2023.

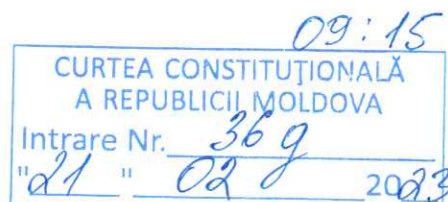
Anexă:

- copia Încheierii nr.4-2304/2022 din 10.02.2023;
- Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate;
- Sesiizarea privind excepția de neconstituționalitate;
- Copia contestației;
- Copia procesului-verbal cu privire la contravenție.

Judecătorul

Elena Ungureanu

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

A. Autorul excepției de neconstituționalitate:

A.1. Persoană fizică:

1. Nume: Dvornic

2. Prenume: Veaceslav

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun:

B.1. În fapt, în procedura judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza contravențională nr. 4-22090120-12-4-24062022, de învinuire a dlui Dvornic Veaceslav de săvârșirea preținsei contravenții, prevăzute de art. 78/1 Cod contravențional.

B.1.1. În cadrul judecării cauzei, instanța de judecată a respins cererea părții apărării de a fi citat agentul constator, care nu sa prezentat din motive necunoscute, pentru a asigura contradictorialitatea procesului, inclusiv procesul echitabil, dat fiind faptul că în caz contrar judecătorul de caz, *volens nolens*, va însuși atribuțiile și se va manifesta în favoarea acuzării și nu va exprima doar interesele legii.

B.1.2. Ca urmare, așa și sa întâmplat, cercetarea judecătorească fiind începută prin citirea de către judecătorul de caz a acuzării formulate dlui Dvornic Veaceslav, adică a procesului verbal de "constatare" a săvârșirii de către acesta a preținsei contravenții, prevăzute de art. 78/1 Cod contravențional.

B.1.3. În legătură cu aceasta judecătorului de caz i sa declarat recuz, care a fost respins, fără a se da un răspuns motivat la toate alegațiile invocate, după care a fost formulată o nouă cerere de asigurare a procesului echitabil în condiții de contradictorialitate, solicitându-se citarea repetată a agentului constator pentru că conform conceptului procesului echitabil în materie penală/contravențională, asigurată de alin. (1) art. 452 și prima propoziție de la alin. (2) art. 455 Cod contravențional, cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în **contradictoriu, ceea ce înseamnă că prezența agentului constator sau, după caz, a procurorului, care sunt parte a acuzării, la ședința de judecare a cauzei contravenționale trebuie să rămână a fi obligatorie.**

B.1.4. Prin urmare, pentru soluționarea echitabilă a cererii sub aspectele menționate, instanța urmează sa aplice prevederile contradictorii de la alin. (2) art. 455 Cod contravențional, care pe de o parte, în prima propoziție, în mod imperativ și în concordanță cu conceptul procesului penal-contravențional, instituie, că *prezența agentului constator sau, după caz, a procurorului...*, la ședința de judecare a cauzei contravenționale **este obligatorie** (ca și regulă-n.m.), iar în a doua propoziție, fără previzibilitate, fără a expune o eventuală excepție de la regula primară imperativă, implicit sub aspectul proporționalității, în contradicție și excludere reciprocă, pe de altă parte, specifică că, *absența agentului constator sau, după caz, a procurorului...*, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale ..., respectiv urmează să se dea răspuns părții apărării referitor la critica normei legale contestate, **astfel a apărut necesitatea controlului prealabil** a acestei norme procesuale sub aspectul corespunderii ei cu articolele 20 și 23 separat și în coroborate cu articolele 4 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

C. Obiectul sesizării:

C.2. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității, în sensul corespunderii cu articolele 20 și 23 separat și în coroborate cu articolele 4 și 54 din Constituția Republicii Moldova a sintagmei – *”nu împiedică judecarea cauzei contravenționale”* din a doua propoziție a alin. (2) art. 455 a Codului contravențional al Republicii Moldova, nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3–6, art.15).

D.E. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție și a pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție:

D.E.3. În viziunea autorului sesizării modificările operate prin Legea, nr. 208 din 17-11-2016 privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova, implicit actuala redacție a alin. (2) art. 455 a Codului contravențional, **grav au afectat, cât** conceptul unui proces echitabil penal/contravențional, garantat de alin. (1) și (2) art. 381, alin. (1) art. 452, prima propoziție din alin. (2) art. 455 a Codului contravențional, art. 20 din Constituția Republicii Moldova, articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (în continuare Convenție-n.m.), în ceea ce privește că cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în **contradictoriu, firesc cu participarea obligatorie a ambelor părți, mai cu seamă a părții acuzării**, de altfel, orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanței de judecată competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, precum și dreptul la soluționarea cauzei sale în mod **echitabil**, în termen rezonabil, **de către o instanță independentă, imparțială**, legal constituită, care să acționeze în conformitate cu legea previzibilă.

D.E.3.1. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că urmare a modificărilor operate prin legea menționată, prevederile supuse controlului constituționalității, **nu mai corespund cerințelor de calitate a legii**, întru cât, pe de o parte, o singură normă **conține două** propoziții contradictorii **ce se exclud reciproc**, care nu corelează între ele logic, ca **întreg și parte, regulă și excepție** previzibilă, referitor la **prezența obligatorie** a părții acuzării, a **agentului constator, după caz, a procurorului...**, **la ședința de judecare a cauzei contravenționale**, pe de altă parte, a doua propoziție, fără a expune o eventuală excepție de la regula primară imperativă, implicit sub aspectul proporționalității, imprevizibil specifică că, **absența agentului constator sau, după caz, a procurorului...**, **nu împiedică judecarea cauzei contravenționale**.

D.E.3.2. Redacția actuală a alin. (2) art. 455 a Codului contravențional **implicit grav încalcă** și dreptul la un **proces echitabil** sub aspectul **principiului contradictorialității** ca și mijloc, precum și **principiul imparțialității** instanței care **judecă cauza în lipsa părții acuzării**, și care astfel **volens nolens, însușește și exercită** atribuțiile acestei părți, **devenind o instanță apriori părtinitoare**, or ca și principiu unanim recunoscut a dreptului internațional și drept procesual, modificarea vizată **a revenit la statutul instanței de tip sovietic**, care se expunea în favoarea părții acuzării, deoarece pornea de la prezumția caracterului veridic al acuzației aduse persoanei, procesul verbal de ”constatare” a contravenției ca și mijloc și probă având caracter dinainte stabilit, **care, fără a fi** susținut în instanță de către partea acuzării, ce lipsește, **se pune la baza** acuzației formulate **chiar și dacă** aceasta **nu este atât** de clară și previzibilă.

D.E.3.3. În aceeași ordine de idei, datorită modificărilor imprevizibile operate prin Legea, nr. 208 din 17-11-2016 privind modificarea și completarea Codului contravențional, devin **iluzorii, theoretice și formale**, cât conceptul Codului contravențional, **atât și prevederile** alin. (1) art. 457 și art. 457/1 din Codul contravențional în ceea ce privește că **în cadrul cercetării judecătorești se cercetează mai întâi probele prezentate de partea acuzării**, or de principiu, în lipsă părții acuzării, a **agentului constator, după caz, a procurorului...**, **la ședința de judecare a cauzei contravenționale, probele ”acuzării” se ”prezintă” nemijlocit de către instanța de judecată**, care astfel însușește și aceste atribuții exclusive ale acuzării, **totodată este o pură formalitate și așa zisele dezbateri judiciare**.

D.E.3.4. Altfel spus, datorită prevederilor legale criticate, apriori se încalcă dreptul la un *proces echitabil*, proces ce ar putea avea loc în lipsa părții obligatorii, a părții acuzării, astfel încât instanța de judecată nu mai judecă cauza sub aspectul *contradictorialității*, dar pornește de la prezumția că cele expuse de către agentul constatator, în procesul-verbal cu privire la contravenție, prin care se "constată" contravenția și circumstanțele cauzei, **are caracter de lucru constatat**, acesta având valoare dinainte stabilită, ca și probă și acuzație cu caracter penal, or până la modificările operate prin Legea, nr. 208 din 17-11-2016, conceptual, principiul *contradictorialității se asigura* prin aceea, că *neprezentarea agentului constatator... ducea obligatoriu la încetarea procesului contravențional*, or, în lipsa părții acuzării, instanța nu mai pornea de la prezumția caracterului constat al contravenției și nu mai aluneca în fâgașul acuzării, nu mai exercita atribuțiile acesteia, și cu adevărat putea fi o **instanța imparțială**, care **nu era organ** de urmărire contravențională, **nu se manifesta în favoarea acuzării** și nu exprima alte interese decât interesele legii, ceea ce nu avem actualmente, fapt care vine în contradicție 20 și 23 separat și în coroborate cu articolele 4 și 54 din Constituția Republicii Moldova, rezultând că dispozițiile constituționale privind drepturile omului, în actuala formulă legală, **nu se mai interpretează în concordanță** cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar exercițiul acestui drept constituțional și conventional, este supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care nu corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, nu sînt strict necesare și proporționale intereselor și valorilor expres vizate, rezultînd că Legea, nr. 208 din 17-11-2016 a fost adoptată pentru a suprima și diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

D.E.3.5. Ca consecință a modificărilor legale operate, în practică, problemele vizate sunt **sistemice și nu țin de interpretări izolate, vădit eronate a conținutului normativ al textului** (normelor contestate-n.m.) și nu se **poate referi la domeniul controlului judecătoresc, deopotrivă este o situația analogică cu constatările** Curții Constituționale din § 28 a Deciziei nr. 91 din 27 iulie 2018 în dosarul nr. 107g/2018, Curtea fiind sesizată cu privire la existența unei practici ... de interpretare și aplicare a legii de natură a încălca exigențele Constituției..., astfel fac obiectul controlului de constituționalitate, așa cum Curtea a reținut în jurisprudența sa că, potrivit atribuțiilor care i-au fost conferite prin articolul 135 din Constituție..., în speță nu este un caz în care, legislația în vigoare oferă alte remedii procesuale..., efective, fiind o situație în care intervenția Curții Constituționale a Republicii Moldova, în mod evident, nu ar echivala cu încălcarea competenței instanțelor judecătorești... (DCC nr. 75 din 27 iulie 2017, §§ 23-24), de altfel majoritatea absolută a cauzelor contravenționale ca atare, se judecă fără participarea agentului constatator, și astfel ca regula instanțele de judecată însușesc atribuțiile părții acuzării, apriori fiind afectat principiul imparțialității instanței de judecată, implicit dreptul la un proces echitabil.

D.E.4. În susținerea celor relatate mai evidențiem că **pretinsul contravenient** a comunicat agentului constatator ca nu înțelege conținutul procesului verbal, adică esența pretenției acuzării cu caracter penal, care este una evazivă, astfel fiindu-i încălcat dreptul de a fi **informat în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva lui, însă lipsa agentului constatator la ședința de judecare a cauzei contravenționale**, apriori face imposibilă înlăturarea acestui viciu de procedura, pentru că nu are cine explica acuzația penală, astfel fiind încălcate și drepturile garantate de art. 6, & 3 liter a), b) și e) din Convenție, fiind important a aminti că **toate garanțiile procesuale stabilite în materie penală sunt aplicabile totalmente și proceselor** contravenționale (*Hotărîrea CtEDO în cauza Zilimberberg vs. Moldova, din 01 februarie 2005*), or în acest sens invăderăm că Curtea Europeană **notează că aplicabilitatea articolului 6** al Convenției trebuie evaluat în baza a trei criterii enunțate în hotărîrea *Engel (Engel și alții c. Olandei, hotărîre din 8 iunie 1976, Seria A nr. 22, § 82 și § 83)*. Curtea reamintește că pentru a determina dacă o contravenție, în speță pedepsele în referință, poate fi calificată ca avînd un caracter „penal” în sensul prevederilor Convenției, prima chestiune care trebuie determinată este dacă textul normei de drept care definește contravenția aparține, în sistemul legal al statului reclamat, legii penale; apoi trebuie determinată natura contravenției (în speță a pedepselor în referință-n.m.) și, în sfîrșit, natura și gradul de severitate al pedepsei care poate fi aplicată persoanei care se face vinovată de comiterea contravenției, în speță, *fapta subiectului* se sancționează cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore sau cu arest contravențional de la 7 la 15 zile, respectiv toate aceste aspecte trebuie examinate, luînd în considerație obiectul și scopul articolului 6 al Convenției, sensul termenilor articolului respectiv, precum și, legislația Statelor Contractante (vezi, printre altele, *Garyfallou AEBE c. Greciei, hotărîre din 24 septembrie 1997, Rapoartele Hotărîrilor și Deciziilor 1997-V, p. 1830, § 32*).

D.E.4.1. Prin urmare, este evident că norma contestată se referă la o acuzație penală, din care considerente trebuie **sa fie asigurate** cu garantiile minime procedurale, guvernate de „*legalitatea, prezumția nevinovăției, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, garantarea libertății și siguranței persoanei, garantarea dreptului la apărare, dreptul la un proces echitabil, egalitatea părților în proces*”, astfel se conturează **neconstituționalitatea** prevederilor legale contestate.

D.E.4.2. De altfel, în virtutea **Hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23.10.2007**:

„ 3. ... *Potrivit art.20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție ... Art.6 din Convenție, intitulat "Dreptul la un proces echitabil", prevede următoarele: "Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa..."*. Totodată în Hotărârea nr. 2 din 23.01.2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 6 pct. 11/1) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a Republicii Moldova:... a reiterat că articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, articolul 20 din Constituție are același câmp de aplicare ca dreptul la un proces echitabil garantat de Convenție (§28); (§§ 29-30).

D.E.4.3. Mai mult, aceasta presupune ca acuzatului să i se ofere posibilitatea de a contesta, în **contradictorialitate**, probele (a se vedea DCC nr. 47 din 22 mai 2018, § 49), iar dreptul la un **proces echitabil**, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de alin. (1) și (2) art. 381, alin. (1) art. 452, prima propoziție din alin. (2) art. 455 a Codului contravențional, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, **trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu**.

D.E.4.4. În susținerea celor expuse evidențiem că existența în alin. (2) art. 455 a Codului contravențional al Republicii Moldova, a celor **două** propoziții contradictorii **ce se exclud reciproc**, care nu corelează între ele logic, ca **întreg și parte, regulă și excepție** previzibilă, referitor la **prezența obligatorie** a părții acuzării, a **agentului constatator, după caz, a procurorului...**, la **ședința de judecare a cauzei contravenționale**, pe de altă parte, a doua propoziție, fără a expune o eventuală excepție de la regula primară imperativă, implicat sub aspectul proporționalității, imprevizibil specifică că, **absența agentului constatator sau, după caz, a procurorului...**, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale, nu acordă suficiente garanții legale și exprese contra abuzului, ceea ce face **imprevizibilă** și aplicarea uniformă a **puterii discreționare a autorităților în acest domeniu, fără a ține cont de scopul legitim urmărit, astfel nu se oferă persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52), nu asigura persoanelor (vizate-n.m.) nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (a se vedea Domenichini v. Italy, Reports 1996-V, p. 1800, § 33)**, or o **putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).**

D.E.5. În altă ordine de idei invederam că potrivit pct. 10 din **Hotărârea Curții Constituționale, nr. 26 din 23.11.2010** asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală, **necesitatea examinării calității legii de către autoritățile publice ale Republicii Moldova a fost evidențiată și în jurisprudența CtEDO pe mai multe cauze (Busuioc v. Moldova, Guțu v. Moldova). Astfel, în cauza Guțu v. Moldova, § 66 (Guțu v. Moldova nr. 20289/02, 7 iunie 2007): „...expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații (a se vedea Halford v. the United Kingdom, Reports 1997-III, p. 1017, § 49). ...Legislația națională trebuie să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, inclusiv obligația nu formală, ci cu garanții contra abuzului chiar și a instanței, expres și clar, cind este pasibilă examinarea cauzei în lipsa părții acuzării și ce garanții compensatorii se acordă pentru limitarea ingerința în dreptul procesual sub aspectul contradictorialității și imparțialității instanței, pentru a asigura persoanelor (vizate-n.m.) nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (a se vedea Domenichini v. Italy, Reports 1996-V, p. 1800, § 33)”**.

D.E.5.1. Aceiași concluzie rezultă și din Hotărârea Curții Constitutionale, nr. 6 din 19 martie 2019 (§§ 34-41), în care Înalta Curte a reținut... *că exigențele statului de drept presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile. Exigența previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda, 30 octombrie 2018, § 88; Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, § 40). Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).*

D.E.5.2. De altfel, în viziunea noastră, la elaborarea și adoptarea normei legale contestate nu s-au respectat mai multe principii și norme de tehnică legislativă, fiind imposibil a le respecta și la aplicarea acesteia, or norma vizată nu este coerentă, consecventă și echilibrată cu reglementările concurente, nu se subordonează consecutivității, stabilității și predictabilității, respectiv suferă de calitate, previzibilitate și claritate, la construcția ei fiind ignorate principiile vizate, principiile logicii formale, tehnica legislativă, anumite reguli lingvistice și alte imperative, prevăzute de Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, inclusiv Legea de abrogare a acesteia, nr. 100 din 22-12-2017 **cu privire la actele normative** publicată la 12-01-2018 în Monitorul Oficial nr. 7-17 art. 34.

D.E.6. Autorul sesizării își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitarea pe toate prevederile legislative, convenționale și jurisprudențiale, naționale și internaționale citate, inclusiv pe **Jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, expuse în prevederile relevante ale:**

- **Hotărârii nr. 14 din 27.05.2014 (§§ 78-84),** în care, Înalta Curte a reținut că legea ... *constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.*

79. *În Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului (adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară, 25-26 martie 2011) s-a stabilit: „47. Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale.” 80. Curtea menționează că, potrivit articolului 23 din Constituție, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, făcând accesibile în acest sens toate legile.*

84. *Formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii;*

- **Hotărârii nr. 13 din 15.05.2015 (§§ 105-109), în care Înalta Curte a reiterat:**

„105. ... că articolul 23 alin. (2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși articolul 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile.

106. *Curtea reține că potrivit jurisprudenței Curții Europene: „O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. [...] legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...]” (cauza Silver vs Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983).*

107. *Totodată, în jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil*

insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (cauza Păduraru vs România, hotărârea din 1 decembrie 2005).

108. Curtea menționează că orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

109. Curtea reține că, prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară;

- Hotărârii Curții Constitutionale a Republicii Moldova, nr. 6 din 19 martie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni), (§§ 39-41), în care Înalta Curte a reținut:

34. ... că exigențele statului de drept presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (*Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41*). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

35. Exigența accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 68*). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea fiind publicată în Monitorul Oficial.

36. La rândul ei, exigența previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda, 30 octombrie 2018, § 88; Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, § 40*).

37. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66; Seychell v. Malta, 28 august 2018, § 50-52*).

38. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (*HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61*).

39. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e. accesibilitatea și previzibilitatea.

40. În particular, textul legislativ trebuie să corespundă principiului coerenței.

41. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (*HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45*);

- § 44 din Hotărârea Curții Constitutionale a Republicii Moldova, nr. 2 din 30 ianuarie 2018, în care Înalta Curte a reținut, că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile;

- **Hotărîri nr. 7g din 23 februarie 2016**, că procesul penal trebuie să fie guvernat de principii fundamentale, cum ar fi, „*legalitatea, prezumția nevinovăției, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, garantarea libertății și siguranței persoanei, garantarea dreptului la apărare, dreptul la un proces echitabil, egalitatea părților în proces*”, or în Hotărîrile sale, Curtea Constituțională constant a reținut că în virtutera garanțiilor constituționale, **cadrul legal național trebuie să fie compatibil cu Convenția Europeană și cu jurisprudența Curții Europene;**

- **Hotărîri nr.55 din 14 octombrie 1999, în care** Curtea Constituțională a Republicii Moldova **a statuat, cu valoare de principiu, că,** „*această prevedere comportă consecințe juridice, presupunând, mai întâi, că organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională [...], sunt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional [...], acordând, în caz de neconcordanță, prioritate prevederilor internaționale*”;

-**Hotărîri nr. 8 din 20.05.2013, în care** Înalta Curte a menționat că, legalitatea, ca principiu de bază a statului de drept presupune conformitatea normei sau a actului de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării, și **alte prevederi relevante** din Jurisprudența Curții Constituționale.

F. Lista documentelor relevante:

F.7. La sesizare urmează a se anexa toate materialele cauzei contravenționale.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării:

G.8. Autorul sesizării declară pe onoare ca informațiile care figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și corespund materialelor cauzei, convingerii personale și libertății de exprimare.

Cu profund respect,
AUTORUL SESIZĂRII:
Avocatul

Gheorghe MALIC

ÎNCHEIERE

10.02.2023

Judecătoria

Instanța compusă din:

Președintele ședinței,

Judecător

Grefier

Cu participarea:

Avocatului în interesele victimei

Avocatului în interesele făptuitorului

mun.Chișinău
Chișinău (sediul Buiucani)

Elena Ungureanu
Cristina Roșcovan-Filimancov

Andrei Dunas
Gheorghe Malic

examinând cauza contravențională intentată în baza procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.MAI05560138 din 20.06.2022, privind învinuirea lui *Dvornic Veaceslav* de săvârșirea contravenției prevăzute de art.78¹ Cod contravențional-,

A C O N S T A T A T:

În procedura Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) se află înregistrată pe rol cauza contravențională intentată în baza procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr.MAI05560138 din 20.06.2022, privind învinuirea lui *Dvornic Veaceslav* de săvârșirea contravenției prevăzute de art.78¹ Cod contravențional.

În ședința de judecată, avocatul Malic Gheorghe în interesele făptuitorului *Dvornic Veaceslav* a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*nu împiedică judecarea cauzei contravenționale*” din a doua propoziție a alin.(2) art.455 a Codului contravențional, precum și a expresiei „*comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei*” din art.78¹ Cod contravențional, or, în opinia autorului cererii, aceasta este contrară prevederilor art.20 și 23 separat și în coroborare cu art.4 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

În motivarea poziției privind încălcarea unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituției, invocă autorul cererii că, există incertitudinea cu privire la constituționalitatea prevederilor vizate, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei.

Susține autorul sesizării că, prevederile supuse controlului constituționalității, nu mai corespund cerințelor de calitate a legii, întru cât, pe de o parte, o singură normă conține două propoziții contradictorii ce se exclud reciproc, care nu corelează între ele logic, referitor *la prezența obligatorie a părții acuzării, a agentului constatator, după caz a procurorului..., la ședința de judecare a cauzei contravenționale*, pe de altă parte, a doua propoziție, fără a expune o eventuală excepție de la regula primară imperativă, implicit sub aspectul proporționalității, imprevizibil specifică că, *absența agentului constatator sau, după caz, a procurorului..., nu împiedică judecarea cauzei contravenționale*.

De asemenea, indică avocatul Malic Gheorghe, că sintagma „*membru al familiei*” a fost introdusă pentru prima oară în acest Cod prin Legea nr.134 din 17.06.2016, ca fiind o parte a dispoziției alin.(3) art.330² din Codul contravențional, care prevede răspundere pentru neprezentarea sau refuzul prezentării informației privind averea și veniturile de către membrii familiei și/sau concubinul/concubina, conținutul căreia prin analogie pornește de la art.2 al Legii nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale, care cuprinde doar soțul/soția, actual nu și fostul soț/soție, cu care persoane se află în divorț oficial.

Ulterior, prin Legea nr.196 din 28.07.2016, Codul contravențional a fost completat cu art.78¹, care instituie răspundere pentru maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale, însă legiuitorul nu a făcut nici o explicație distinctă și nu a operat modificări în dispoziția alineatului (3) art.330² din Codul contravențional, înseamnă că sintagma *membru al familiei* (membri ai familiei) așa și a rămas a fi prin analogie în sensul definiției de la art.2 al Legii nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale, care cuprinde doar soțul/soția, actual nu și fostul soț/soție, cu care persoana se află în divorț oficial.

În susținerea argumentelor invocate, autorul cererii invocă practica judiciară a Curții Constituționale, și anume Hotărârile nr.6 din 19.03.2019; nr.14 din 27.05.2014; nr.13 din 15.05.2015; nr.2 din 30.01.2018; nr.7g din 23.02.2016; nr.55 din 14.10.1999; nr.8 din 20.05.2013, nr.26 din 23.11.2010, nr.26 din 23.10.2007 și Deciziile nr. 47 din 22.05.2018; 91 din 27.07.2018; ale Curții Constituționale

Avocatul Malic Gheorghe în interesele făptuitorului, în ședința de judecată a susținut integral cererea cu referire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor sintagme din textul art.455 alin.(2) și art.78¹ Cod contravențional.

Avocatul Andrei Dunas, în ședința de judecată a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, ca una înaintată cu scopul tergiversării examinării cauzei.

Audiind participanții la proces, studiind materialele din dosar, instanța de judecată consideră necesar de a *admite parțial* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate și anume în partea privind verificarea constituționalității a expresiei „*comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei*” din art.78¹ Cod contravențional, depusă de avocatul Malic Gheorghe, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, *dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.*

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, *excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.*

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor menționate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost ridicată de avocatul în interesele făptuitorului, prevederile contestate eventual urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, iar, anterior, Curtea Constituțională nu s-a

pronunțat în privința prevederilor art.78¹ din Codul contravențional, care se invocă a fi neconstituționale.

Raportând prevederile legale citate la speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09.02.2016.

În acest context, instanța notează că, în speță, instanța de judecată consideră oportună verificarea constituționalității prevederilor art.78¹ Cod contravențional, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.20 și 23 separat și în coroborare cu art.4 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

Din aceste considerente, ținând cont că prevederile din art.78¹ Cod contravențional, solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate, urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei dedusă judecării, având în vedere că, judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normei contestate, instanța urmează să admită solicitarea avocatului Malic Gheorghe privind sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor articolului 78¹ Cod contravențional, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.20 și 23 separat și în coroborare cu art.4 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

Ce ține de cerința privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” din a doua propoziție a alin.(2) art.455 a Codului contravențional, se respinge ca neîntemeiată, or, instanța s-a expus prin Încheierea din 17.01.2023.

În acest context, conducându-se de prevederile art.135 alin.(1) lit.d) al Constituției, art.5 din Codul contravențional, instanța de judecată, -

DISPUNE:

Se admite parțial cererea avocatului Malic Gheorghe în interesele făptuitorului *Dvornic Veaceslav* privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.78¹ din Codul contravențional, iar ce ține de cerința privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „nu împiedică judecarea cauzei contravenționale” din a doua propoziție a alin.(2) art.455 a Codului contravențional, se respinge ca neîntemeiată.

Se remite în adresa Curții Constituționale prezenta Încheiere, Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate; copia Contestăției; copia procesului-verbal cu privire la contravenție, pentru examinare conform competenței.

Se suspendă dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.

Președintele ședinței,
judecător

Copia corespunde originalului, judecător

Elena Ungureanu

Elena Ungureanu